

Nadalje je dež. zbor sklenil zvišati mezdo vinčarja na 360 gld.

Posl. vitez Langer je poročal o vodovodu za Novo-mesto in okolico. Stroški bodo znašali 155.000 gld., h katerim naj država prispeva 40%, dežela kranjska 30% in vdeležne občine 30%.

Posl. Pfeifer je obširno podpiral predlog s posebnim ozirom na novomeško okolico, toda posl. Povše je njegove zahteve glede okolice zavrnil. Zbornica je sprejela odsekov predlog gledé vodovoda v Novem mestu.

Zbornica je dovolila najetje posojila o znesku 32.000 gld. in v zneku 800.000 gld. za mestno občino Ljubljano. Poročevalec posl. Višnikar.

Posl. Luckmann je menil, da se je preveč ognjevito zavzel obč. zastop za olupšavo mesta, in grajal napravo elektrarne, na kar mu je odgovoril v dolgem svojem govoru posl. Hribar.

Ko je še posl. Luckmann na Hribarjeva izvajanja odgovoril: „gospod župan, čez nekaj let se zopet vidimo“, je zbornica odobrila odsekov predlog.

Prošnja posestnikov iz vasi Lobček občine Žalina za podporo za zgradbo vodnjaka se je odstopila dež. od-goru v rešitev. (Poroč. dr. Papež.)

Dovolilo se je 1000 gld. za zgradbo nove občinske poti od vasi Dolenje, do Britih, za kar je prosila občina Planina pri Vipavi; poročevalec posl. Murnik.

Politični pregled.

Iz deželnega zbora štajerskega. — Nemci so pokazali zopet jedenkrat pravičnost napram Slovencem. V dež. zboru štajerskem je predlagal dr. Rosina, naj se ustanovi vinarska šola za ljutomerski, seveda s slovenskim učnim jezikom. Dotični odsek je uvidel potrebo vinarske šole za ljutomerski, a ne s slovenskim, temveč z nemškim učnim jezikom. To je pravica! Ako bi bili Nemci v manjšini, recimo na Štajerskem, in bi zahtevali tudi šolo prav v kakem nemškem kraju, in ustanovila bi se šola s slovenskim učnim jezikom. To bi se zgražali nemški listi zoper nas Slovence! Kaj pa bi bilo, ako bi mi na Kranjskem ustanovili v Kočevju šolo s slovenskim učnim jezikom. Nadalje ne gre Nemcem v glavo, zakaj grmi po slovenskih goricah na Spod. Štajerskem klic: „Proč od Gradca!“ To je le posledek nemškega gospodarstva čez Slovence!

Jezikovni zakon in § 14. — „Vaterland“ od dne 5. maja priobčuje na uvodnem mestu članek, v katerem dokazuje neobhodno potrebo izdaje jezikovnega zakona, akoravno s pomočjo zasilnega paragrafa. V dobi, ko se nujno zahteva naglo uredbo jezikovnega vprašanja, ko se more najti pot iz kaosa zmešnjav in notranjih bojov, ni ugoden čas za razmišljanje, je li to ali ono sredstvo primerno v dosego tega namena. Lepo število mož je, ki priznavajo cesarju, kar je cesarjevega. Vsem naj bode naloga, njemu in državi zopet pripomoči do miru.

Stara pesem. — V avstrijski politiki je vsak dan kaj drugega, seveda nič novega. Finančni minister dr. Kaizl hoče uplivati na Čeha, da omogočijo izdati § 14 jezikovni zakon in da potem razveljavi jezikovne naredbe. Čehi bi radi v to privolili, ampak v parlamentu se bi razmere težko zboljšale, zatoorej nočejo še odstopiti od jezikovnih naredb, katere

so jih stale že toliko žrtev in ki so sploh neznatna odškodnina za vse trpljenje češkega naroda. Dr. Kaizl se je podal nalašč v Prago, da bi posredoval s Čehi in jim razložil položaj vlade. Da je vlada v hudih škripcih ve vsak češki muzikant. Za preuredbo teh razmer bi pač ne bilo treba drugega, da se izvede avstrijski program, katerega si je postavil sam cesar Fran Josip I. ko je dejal: Jaz hočem biti enako pravičen vsem svojim narodom. Kako pa se spolnuje ta program?!

V ogerski poslanski zbornici — vrši se te dni precej burna razprava o vladnem načrtu glede čistih volitev, posebno pa o takozvanemu kancelparagrafu. Min. predsednik Széll je naglašal v svojem govoru, da je namen tega zak. načrta varstvo volilne svobode v trojnem oziru; proti podkupovanju, proti zlorabi uradne oblasti in konečno proti vplivu cerkvenih naprav. Govornik je zavračal trditve, da ima isti paragraf namen pregnati duhovščino in naglašal, da o kakem kaljenju dobrih razmer mej cerkvijo in državo ni govora.

Budimpešta. Škofovska konferenca, katera se je vršila dne 9. t. m. se je izrekla za sodne kurije takozvanemu kancelparagrafu.

Večni predsednik Simson. — Minuli torek je umrl v Berolinu v 89. letu svoje starosti Ed. pl. Simson. Šele prejšnji dan je obhajal sedemdesetletnico svojega doktorstva. Njegovo rodno mesto Königsberg ga je poslalo l. 1848 v frankobrodski narodni zastop, pri katerem je postal še isto leto tajnik, podpredsednik in predsednik. Tudi nemški državni zbor ga je opetovano izvolil svojim predsednikom. Leta 1891 je šel v pokoj kot predsednik državnega sodišča v Lipskem. Simson je dvema pruskima kraljema ponudil cesarsko krono, l. 1849 in l. 1870. Tako je postal Simson najpopularnejša oseba na Nemškem.

Škandal v Hebu. — Pri sodišču v Hebu na Češkem so se nedavno temu godile stvari, ki delajo vso čast germanskemu poklonjenju. Ondi se je vršila neka obravnava, pri kateri je posredoval Čeh dr. Miříčka. Na ulici ga je napadla tatinska sodrga. Posl. Pinkas je zahteval v dež. zboru, naj vlada gleda za varnost omenjenega Čeha, a vlada ni ničesar storila. Po drugi obravnavi se je vedla germanofilska svojat tako, da je moralo orožništvo spremljati stranko, in dr. Miříčka se je v vozu branil z revolverjem. Policija je voz ustavila in dela branitelja v zapor. To je skrajna predrznost Germanov. Drugod se ta „nacion“ plazi in lazi okoli tistih, ki jim dajo košček, tukaj v Avstriji so skrajno predrzni, ker jih vlada gleda in jim daje potuho, kakor kaka dobra mati svojemu ljubljencu.

Perzijski zaliv. — Vsaka večja država se trudi, da bi dobila nadoblast nad drugimi. Ko so nastopili Francozi v tem zalivu, ki so dobili dovoljenje od Omanskega sultana, da smejo zasesti luko Maskat, so sultana prisilili Angleži, da prekliče pogodbo. Sedaj si stojita v Perziji nasproti Anglija in Rusija. Poslednja je dobila od Perzije dovoljenje za porabo luke Bender v perzijskem zalivu. To luko bi porabila Rusija kot zadnjo postajo železnične črte od kaspiškega morja. Proti temu se protivi Anglija, ki se boji za svojo nadoblast, ampak z Rusijo ne bo končalo to nasprotje tako lahko kot z Francijo.

Mirovna konferenca bo, kakor se nam brzojavno poroča tajna, in le uradne komuniqueje za časnike bo izdajalo predsedstvo konference. 19. t. m. se začne razprava v Haagu. Suhoparni komuniqueje bodo naznanjali svetu, da so res delegati se sošli ob tej uri in da so se razšli ob gotovem času. Čemu ta tajnost; da se pokriva brezuspešnost mirovne konference, kakor pri protianarhistični konferenci? Zastopnik ruske vlade, poslanik Staal je že v Haagu, drugi delegatje prideje nekaj časa prej pred pričetkom konference.

Izgon protestanskega župnika-agitatorja. Župnika dr. Everlinga so pognala oblastva preko nemško-češke meje; vzrok je ta, ker je hotel priti agitirat v Gradec za prestop k

protestantizmu. Wolfovo glasilo se jako togoti zaradi te dogodbe in dokazuje, da je isti prišel v Avstrijo z namenom, da bi se s svojimi lastnimi očmi poučil o novem verskem gibanju na Avstrijskem. Veseli nas, da nima Thunova vlada več razuma za študijska potovanja — takih-le Everlingov.

Ruski jezik na Nemškem — „Kölnische Zeitung“ se bavi s člankom z učenjem ruščine, katero priporoča zlasti trgovcem in vojaštvom. Častniki, ki znajo ruski, pridejo večinoma v generalni štab. Pa tudi častniki in uradniki vojne uprave in intendature morajo znati ruski. Isti list pravi, da sta ruščina (oziroma poljščina) in francoščina za Nemce mnogo potrebnejša jezika kakor italijanski in angleški. Povsod bi bilo dobro, ako bi se učili Nemci ruski, tako priporoča „Köln. Zeitung“; dalje priporoča, naj se ustanovi več kurzov za ruščino. Tako cenijo Velikonemci važnost in korist ruščine, na Slovenskem pa je po mnenju barona Heina — Gott sei Dank, učenje ruščine nepotrebno ter „panslavistično gibanje.“

Pogajanja o nagodbi. — Dne 9. t. m. so skupaj prišli ministri obeh državnih polovic v ogerski polovici, da se posvetujejo o nagodbi. Izmed avstrijskih ministrov so prisotni grof Thun, dr. Kaizl, baron Dipauli in grof Guločovski. Cesar je tudi sedaj v Budimpešti, a odpotoval bode kmalu v Gödölö.

Obrtnija.

Za našo obrtnost.

(Obrtnopolitična premissljevanja.)

V.

Že l. 1846. je slaven zgodovinar Macaulay v angleškem parlamentu ponosno svoje rojake opominjal, naj nikdar ne pozabijo, da bi mogla prvenstvu in nadvladi Angleške v svetovnem gospodarstvu nastati nevarnost samo od narodov, kateri bi bili duševno močnejši in naprednejši od Angležev. Veliki Monge pa je učil, da se zamore država rešiti iz objetja tuje obrtnosti samo s temeljito strokovno izobrazbo svojega prebivalstva.

V naši dobi se že splošno priznava, da tudi v moderno urejenem gospodarstvu naposled zmagajo najomikanejši in najizvežbanejši elementi, in da je poglavitno jamstvo trajnega razvoja obrtnosti, posebno pa rokodelstva, do vrhunca razvita strokovna in primerna splošna izomika.

Solidno rokodelstvo je v dobi neomejene obrtne prostosti trpelo in pojemalo poglavitno zategadelj, ker se je zapiralo tej resnici.

Splošno se dandanes uvideva, da je rokodelstvo po izdaji obrtnega reda iz l. 1859. jelo propadati v prvi vrsti vsled tega, ker je ta obrtni red napravil konec prejšnjim razmeram vajencev, torej strokovne izobrazbe bodočih samostojnih obrtnikov. V tem času popolne obrtne prostosti je bilo res nemogoče se kakega rokodelstva do dobra izučiti. Izučenje obrtnega zlasti rokodelskega naraščaja je bilo tedaj popolnoma zanemarjeno. Pogodbe glede vajencev in njih izučanja se navadno sploh niso sklepale, a če so se že sklenile, se ni nihče zanje menil in se jih ni nihče držal. Brezvestni mojstri so vajence smatrali kot njim na milost in nemilost izročene najce-

nejše delavske moči, in so jih časih uprav grozno izkoriščali.

Kdor se rokodelstva ni zamogel popolnoma izučiti, tudi ni znal napraviti dobrega in solidnega izdelka in je moral svoje izdelke — če jih je sploh hotel v denar spraviti — prodajati po najnižji ceni in največkrat še na upanje, včasih celo z izgubo. Tako je samega sebe ukraedel in povrh še z nesolidno konkurenco druge solidne rokodelce oškodoval, ali jih celo spravil na kant.

Taki in jednaki „rokodelci“ so zanesli konkurenčni boj tudi mej rokodelstvo in zmagovali so proti solidnim obrtnikom, ker so si zapisali na svojo zastavo geslo „po ceni, a slabo“. Producirali še čedalje cenejše in slabejše, in s tem podkopavali temelje poštenega rokodelstva.

In občinstvo je še podpiralo razvoj te nesolidne in nepoštenne konkurence, ker je vedno gledalo isto povsod in vselej — največ le na ceno, in ker ni poznalo kakor še dandanes ne pozna do dobra kvalitete ponujanih izdelkov.

Kdor se sam ni nič prida naučil v svojem rokodelstvu, in je največ le šušmaril, ta seveda tudi družih ni mogel popolnoma izučiti. Tako so ti malovredni mojstri sami največ storili, da se obrtni naraščaj ni ničesar poštenega naučil, in prav s tem so zadali različnim rokodelskim strokam smrtni udarec. Te razmere so prouzročile v prvi vrsti, da je rokodelstvo izgubilo zlata tla, katera je imelo toliko časa, in da mu je zrasla čez glavo konkurenca veleindustrije.

Veleprodukcija je pri takih razmerah napram rokodelstvu v premnogih ozirih znatno na bolj, ne samo vsled izborne kreditne in trgovinske organizacije nego zlasti produkcijske organizacije. Kapital dobi po ceni, razdeli ga na delnice, in to olajša v jednom oziru dovršenost v proizvodih in razširjenje izdelkov.

Najbujše pa so zadele rokodelstvo velike, uprav revolucijske spremembe v vsi produkciji in v vsem svetovnem gospodarstvu izumitve nove dobe, par in elektrika.

Vsled teh izumov, z razvojem strojaj kemije, elektrotehnike itd. so nastale razmere, katere so ubile poprejšnji red in katere so popolnoma predrugačile vse gospodarstvo, in torej tudi vse, kar je bilo poprej podlaga rokodelstvu, toda vzlic temu je trditev črnoglednih prorokov, da mora v tem velikanskem napredku produkcije rokodelstvo brez-pogojno utoniti, neutemeljena.

To dokažemo v prihodnjih člankih.

Kmetijstvo.

Križi in težave sosedu Antona z živinskimi boleznimi.

II. P. goltnena repa.

Jesen je. Ravnokar peljejo voz poln repe na dvorišče. Na potu pride kamen pod kolo, kar je prouzročilo močan stres, tako da je padlo nekaj repe na tla.